

Zorginstituut Nederland

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. Minister C. Helder, Minister prof. dr. E.J. Kuipers,
Staatssecretaris M. van Ooijen MA
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Behandeld door
Zorginstituut Nederland
Nederlandse Zorgautoriteit

Telefoonnummer
030 296 81 11

E-mailadres
info@nza.nl

Kenmerk
440815/1419328

Datum
20 september 2022

Onderwerp
Integraal Zorgakkoord

Geachte mevrouw Helder, geachte heer Kuipers, geachte heer Van Ooijen,

De afgelopen periode heeft het veld hard gewerkt aan de totstandkoming van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Wij waarderen de inspanningen die zijn gedaan door uw departement en alle betrokken partijen om te komen tot een integraal akkoord. In deze brief geven wij onze reflectie op het akkoord vanuit onze onafhankelijke rollen in het zorgstelsel en onze verantwoordelijkheden in het stimuleren en faciliteren van passende zorg. We benoemen enkele aandachtspunten voor een impactvol IZA en geven aan hoe wij onze rol hierin zien.

Integraal en richtinggevend

Het is voor het eerst dat er een akkoord wordt gesloten met zo'n brede vertegenwoordiging van zorgpartijen. Dit is een mooie stap naar integrale zorg. Het IZA is daarmee een omvangrijk en richtinggevend akkoord geworden, waarvan de afspraken en voornemens naar onze inschatting zullen bijdragen aan passende zorg. Dat juichen wij toe: de opgaven op de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de Nederlandse gezondheidszorg roepen ook om grote ambities.

De opgaven vragen ook om daadkracht. De zorg wordt nu al schaarser, mensen merken de effecten en de urgentie is hoog. Het sluiten van het akkoord is stap één van nog velen te gaan om ervoor te zorgen dat iedere inwoner van Nederland nu en in de toekomst toegang heeft tot passende zorg. Passende zorg is een lange termijn agenda, waarin het IZA de eerste stappen in de transformatie voor de komende vier jaren schetst. We verwachten dat dit akkoord bijdraagt aan het draagvlak binnen het veld voor de benodigde transformatie – er is nu een gedeeld beeld neergezet.

Maatschappelijk belang: meer dan de som der delen

Tegelijkertijd zien we dat de transformatie ingewikkeld wordt zodra deze concreet raakt aan de individuele belangen van partijen. Het IZA is een compromis terwijl het geven en nemen niet altijd optelt tot de benodigde afspraken voor het maatschappelijk belang. Er is nog veel uit te werken terwijl de pijn – en de impact! – juist zit in deze uitwerking, onder andere via de regionale en/of transformatieplannen. De mate waarin het akkoord gaat bijdragen aan de benodigde transformatie hangt dus ook in grote mate af van de nadere uitwerkingen. Hierbij moet het doel, goede toegankelijke en betaalbare zorg, steeds worden gewaarborgd. De in hoofdstuk 5 en bijlage L van het IZA genoemde doelgroepen en resultaten zullen hierin helpen om richting te geven. Juist het eindresultaat voor de burger zou de focus moeten zijn van de acties en evaluaties hiervan. Uit de voorgaande hoofdlijnenakkoorden weten we daarnaast dat scherpe invulling van onderlinge afspraken essentieel is. Wij zien daarbij de volgende aandachtspunten:

1. *Merkbare resultaten voor de samenleving*

Het IZA beoogt passende zorg te realiseren: waarde gedreven, met optimale duurzame inzet van mensen, middelen en geld, samen met patiënten en hun naasten maximale impact bereiken op de gezondheid van onze maatschappij en de toegankelijkheid van de zorg. Hierin speelt niet alleen het IZA, maar ook het Gezond en Actief Leven Akkoord, het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen, het programma 'Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg; Samen anders leren en werken' en de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 een belangrijke rol. De afspraken in het IZA richten zich met name op het Zvw-stelsel en zorgprocessen. Daarbij is het essentieel om continu het uiteindelijke doel voor ogen te houden en dit ook inzichtelijk te maken. Hoe ontwikkelt de ziektelast zich? Wat gebeurt er met de gezondheidsverschillen? Is er verschil merkbaar in de druk op de zorg en de regeldruk voor professionals? Hoe draagt de zorg bij aan een vermindering van de druk op het klimaat? In het IZA staat verandering op deze maatschappelijke doelen centraal. We zijn enthousiast dat in het IZA concrete doelgroepen en resultaten zijn opgenomen. De verbinding tussen afspraken, doelgroepen en resultaten is in het IZA nog niet overal duidelijk gemaakt. Wij zien de verbinding in de nadere afspraken als cruciaal om de inzet te richten op de grootste vraagstukken, en om te monitoren of de gemaakte en nog te maken IZA-afspraken tot merkbare verbeteringen voor de maatschappij leiden. Dit richten is ook belangrijk in het gesprek met de samenleving.

Een eenduidige governance en een strak ingericht proces is essentieel voor realisatie en bijsturing. Het daadwerkelijk realiseren van de doelstellingen zal een nog grotere uitdaging blijken dan het komen tot een akkoord. Het is belangrijk dat de ondertekenende partijen ook na het zetten van de handtekening samenwerkingsafspraken voor de uitvoering van het IZA maken en elkaar resultaatgericht en afdwingbaar kunnen aanspreken op de resultaten. Om die reden is het belangrijk om helder vast te leggen waar de verantwoordelijkheden liggen en wat de consequenties zijn bij het uitblijven van het beoogde resultaat. We adviseren u om dit in overleg met partijen snel concreet te maken.

2. *Afspraken maken én aanspraken aanscherpen*

De transformatie vraagt vergaande veranderingen in de zorgvraag, het zorgaanbod, en de organisatie van zorg. In het IZA wordt veel verwacht van het aanpassen van het zorgaanbod via de aanspraak: pakketbeheer. Innovaties die bijdragen aan passende zorg worden opgenomen in het pakket. Bestaande zorg wordt breder getoetst op pakketwaardigheid. Het beperken van de aanspraak, waarbij voor grote groepen mensen bepaalde behandelingen niet meer toegankelijk zijn, zal pas in laatste instantie ingezet moeten worden en pas nadat het zorgveld alles op alles heeft gezet om via afspraken over de organisatie van zorg en het voorkomen van zorg de toegankelijkheid

te behouden. Zoals bijvoorbeeld het ombuigen van patiëntstromen, minder behandelen door samen te beslissen, digitale zorg en voorkomen van zorgvraag door preventie.

3. *Prikkels voor passende zorg versterken*

Voor zorgverzekeraars en zorgaanbieders is de beste keuze niet altijd lonend.

Gezonde verzekerden lijken voor zorgverzekeraars nog altijd lucratiever op een concurrerende polismarkt. En zorgorganisaties op volume bekostigen staat soms op gespannen voet met de gewenste beweging naar passende zorg. Hierbij spelen de risicoverevening en de contractuele afspraken een belangrijke sturende rol. De huidige afspraken in het IZA hierover zijn nog te vrijblijvend en vragen om actie vanuit VWS. Tegelijkertijd zien we dat partijen zich committeren om ondanks deze prikkels te doen wat nodig is: meer richten op gezondheid. De transformatiemiddelen kunnen een belangrijke rol spelen in het transformeren van bestaande belangen tot nieuwe. Daarbij is effectieve inzet van de middelen daar waar de nood vanuit maatschappelijk perspectief het hoogst is een aandachtspunt. Zo ontbreken in het IZA nu afspraken gericht op het verminderen van gezondheidsverschillen.

4. *Gegevensuitwisseling verbeteren*

In het IZA zijn ambitieuze doelen opgesteld voor gegevensuitwisseling en digitalisering. Wij zijn verheugd dat VWS hierin een regierol zal pakken. Deze regie moet op korte termijn tot tastbare resultaten leiden om de transformatie te kunnen realiseren.

Zorginstituut en NZa als aanjagers van de transformatie naar passende zorg

De NZa en het Zorginstituut participeren in de transformatie naar passende zorg en in het IZA is dit terug te zien door de vele vermeldingen en omschreven acties die inzet van ons vragen. Hier zullen wij ons stevig voor inzetten. De NZa en het Zorginstituut hebben naast het IZA ook bredere taken in het zorgstelsel, die bijdragen aan de beweging naar passende zorg. Het is daarom van belang dat wij naast het IZA ook onafhankelijk onze rol en taken moeten en zullen uitvoeren. De NZa en het Zorginstituut gaan zich tot het uiterste inspannen om passende zorg mogelijk te maken, in lijn met de IZA-afspraken én onze reguliere taken. Daarbij richten wij ons in eerste instantie op:

- De echte merkbare verandering zal altijd dichtbij patiënten moeten plaatsvinden. De gezamenlijke veranderplannen van regionale partners zijn hier van groot belang. Om te weten waar de belangrijkste veranderopgaves liggen, is data en inzicht nodig. Afspraken over het samenwerken in de regio, ondersteund door goede data, zullen leiden tot een stroomversnelling in de gezamenlijke aanpak van problemen in de toegankelijkheid van zorg. De NZa gaat samen met onder andere VWS en het RIVM de regionale partners ondersteunen met bijvoorbeeld het opleveren van regio-analyses. Ook zal de NZa in het toezicht de regionale partners aanspreken op hun verantwoordelijkheid wanneer er te weinig voortgang wordt geboekt. Het Zorginstituut zal de ontwikkeling naar concentratie en spreiding van zorg faciliteren via regie op het opstellen van normen.
- Het IZA zal onder andere concreet worden via de financiële transformatieafspraken. De transformatiemiddelen kunnen zorgaanbieders helpen met het realiseren van de grote veranderingen die nodig zijn en hen over de veranderdrempel heen helpen. Dit geld moet besteed worden waar het verschil gemaakt kan worden en echte veranderingen anders uitblijven. Wij zullen eraan bijdragen dat een werkwijze voor het toekennen van de transformatiemiddelen snel

van de grond komt en de NZa ziet erop toe dat de middelen conform de bedoeling van het IZA worden ingezet.

- Het pakketbeheer wordt geïntensiveerd zodat scherper kan worden gestuurd op passende zorg. Dit is zichtbaar in een stevigere rol van het Zorginstituut in het open pakket, het stellen van voorwaarden aan verzekerde zorg en het regie voeren op de totstandkoming van een agenda over de grootste vraagstukken op pakketbeheer en implementatie van passende zorg. Vanuit haar eigen rol zal het Zorginstituut in het najaar de eerste zogenoemde signaleringen passende zorg publiceren die oplossingsrichtingen agenderen voor de belangrijke doelgroepen – met als eerste de zorg voor mensen met kanker.

Tot slot

Met het IZA is een fundament gelegd voor de transformatie naar passende zorg. Nu breekt een nieuwe fase aan waarin het zorgveld aan de slag gaat om gezamenlijk de toegang tot goede en betaalbare zorg in Nederland te borgen. Wij zien ernaar uit om binnen en buiten het IZA met alle partijen verdere stappen te zetten naar passende zorg. Daarbij is er geen tijd te verliezen: de Toekomst is nú!

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland,

dr. Jac. Wijma
voorzitter Raad van Bestuur

Nederlandse Zorgautoriteit,

dr. M.J. Kaljouw
voorzitter Raad van Bestuur